

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۲۳
شماره: ۳-۵/۲۸۴۱۵
ساعت ثبت: ۱۲:۱۹
پیوست: دارد

اصلاح الگوی تغذیه برای حفظ و
ارتقاء سلامت

مسئولین فنی کلیه داروخانه های روزانه و شبانه روزی (حقیقی و حقوقی)
سلام علیکم

احتراماً بپیوست تصویر بخشنامه شماره ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶ مورخ ۹۹/۱۲/۱۳ معاونت محترم وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو در خصوص لزوم نظارت دقیق بر اجرای ابلاغ شرح وظایف مسئول فنی در داروخانه، جهت اطلاع و هرگونه اقدام مقتضی برابر مفاد بخشنامه بحضور ارسال می گردد.

دکتر سیدمهدي موسوي
سرپرست معاونت غذا و دارو دانشگاه

رونوشت به:

کلیه شبکه های بهداشت و درمان شهرستانها جهت اطلاع و اقدام در خصوص اطلاع رسانی بخشنامه شماره ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶ مورخ ۹۹/۱۲/۱۳ به کلیه مسئولین فنی داروخانه های تحت نظرت آن مدیریت

* کلیه داروخانه های استان گیلان جهت اطلاع و اقدام
خانم دکتر سارا دبیریان مدیر نظارت و ارزیابی مواد و فرآورده های دارویی معاونت غذا و داروی دانشگاه جهت اطلاع
آقای دکتر افшиن جهش مسئول واحد نظارت و بازرگانی جهت اطلاع و اقدام
آقای سعید سهلانی مسئول IT معاونت غذا دارو جهت اطلاع و اقدام در خصوص بارگذاری بخشنامه شماره ۱۱۷۱۶۶ مورخ ۹۹/۱۲/۱۳ در سایت معاونت غذا و دارو
خانم مرضیه احمدی ماقچیان تکنسین امور داروخانه ها جهت اطلاع
خانم دکتر افسانه شبانی دارو ساز جهت اطلاع
خانم دکتر الهام اکبری کارشناس دارویی جهت اطلاع

شماره: ۶۵۵/۱۱۶۸۹۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۲
پیوست: ندارد

ریاست محترم دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور

موضوع: لزوم نظارت دقیق بر اجرای قوانین تحويل و ثبت داروها توسط مسئولین فنی داروخانه ها

با سلام؛

با احترام، به استحضار می‌رساند، با توجه به اهمیت کنترل علمی نسخ به لحاظ عوارض، تداخلات، مواد منع مصرف، مسمومیت‌های دارویی و خطرات تهدید کننده حیات داروها، همچنین لزوم نظارت مسئول فنی در رابطه با تحويل داروهای بدون نسخه در داروخانه، و لزوم نظارت کامل مسئول فنی داروخانه در زمان تحويل این دسته از داروها و همچنین الزامات قانونی، موارد ذیل جهت اجرا و نظارت کامل در بازرگانی‌ها ابلاغ می‌گردد. بدیهی است در صورت عدم رعایت مفاد زیر به استناد مواد قانونی برخورد مقتضی با تخلفات به عمل خواهد آمد.

۱. عرضه کلیه نسخ دارویی بیمه و غیر بیمه: کلیه نسخ بیمه‌ای و آزاد باید همزمان تحويل دارو به بیمار، باید توسط

مسئول فنی داروخانه مهر و امضا گردد و مهر و امضاء نمودن بصورت غیر برخط و همزمان مجاز نمی‌باشد.

۲. عرضه کلیه داروهای بدون نیاز به نسخه: مشخصات بیمار شامل نام و نام خانوادگی و شماره ملی، شکایت و مشکلی

که بیمار برای دریافت دارو اظهار نموده (chief complaint) همچنین تاریخ، نام و دوز و تعداد داروی تحويلی باید ثبت گردد و با مهر و امضا مسئول فنی داروخانه و نظارت ایشان، دارو تحويل داده شود و سوابق در داروخانه نگهداری شود.

۳. عرضه نسخ الکترونیک: در خصوص این دسته از نسخ، داروخانه‌ها باید هر چه سریعتر برای دریافت امضا الکترونیک از

سازمان نظام پزشکی اقدام کنند. تمام نسخ الکترونیک باید به امضا الکترونیک مسئول فنی داروخانه برسد. مسئولین فنی داروخانه‌ها موظفند تا زمان دریافت امضا الکترونیک، در صورت ثبت نسخه الکترونیک، اگر در قالب برگه دفترچه می‌باشد، در زمان تحويل دارو حتماً آن را مهر و امضا کنند. در صورتیکه نسخه الکترونیک در سرنسخه پزشک می‌باشد، در زمان تحويل دارو نسخه پزشک و یا پرینت نسخه ثبت شده در سیستم را مهر و امضا کنند.

شماره: ۶۵۵/۱۱۶۸۹۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۲
پیوست: ندارد

۴. **جداسازی مسئول فنی داروخانه از سایر پرسنل:** مسئول فنی داروخانه باید قابل تشخیص از سایر پرسنل داروخانه باشد. مسئولین فنی باید با اتیکت مشخص باشند و محل حضور ایشان در داروخانه به صورت مجزا با نصب تابلو مشخص شده باشد.

۵. **تغییر رنگ لباس پرسنل داروخانه:** از ابتدا سال ۱۴۰۰، جهت تشخیص راحت تر مسئول فنی داروخانه از سایر پرسنل توسط مراجعین، در خصوص تغییر رنگ لباس پرسنل تغییر خواهد کرد.

دکتر محمد رضا شافعی ساز
معاون وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو

رونوشت :

جناب آقای دکتر سعید نمکی مقام عالی وزارت بهداشت و درمان: جهت استحضار
جناب آقای دکتر محمدرضا ظفرقدی رئیس محترم سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران: جهت استحضار
جناب آقای دکتر حسینعلی شهریاری رئیس محترم کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی: جهت استحضار
آقای دکتر عبدالحسین روح الامین عضو محترم کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی و رئیس فراکسیون غذا و دارو: جهت
استحضار

جناب آقای دکتر ضیاء رئیس محترم انجمن داروسازان ایران: جهت استحضار
کلیه معاونین محترم غذا و داروی دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور: جهت دستور نظارت دقیق و ارسال
گزارش به این سازمان

تهران رو بروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، نبش خیابان شهید وحید نظری، سازمان غذا و دارو

تلفن: ۹۰۶-۶۶۴۶۷۲۶۸ - ۱۳۱۴۷۱۵۳۱۱ کد پستی: ۶۶۴۶۷۲۶۸ - نمبر: ۱۳۹۹/۱۲/۱۲

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری
مرجع تصویب: هیات عمومی دیوان عدالت اداری
شماره ویژه نامه: ۱۲۷۰

شنبه، ۹ فروردین ۱۳۹۹

سال هفتاد و شش شماره ۲۱۸۵۵

رأی شماره ۳۰۹۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع: ابطال «دستورالعمل تعرفه خدمات سرپایی دارویی در داروخانه دولتی و خصوصی» مصوب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۳۰/۱۱/۱۳۹۸

شماره ۹۸۰۳۸۰۹۵

بسمه تعالیٰ

جناب آقای اکبرپور

رئيس هیأت مدیره و مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

یک نسخه از رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۳۰۹۶ مورخ ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۳۰۹۶ با موضوع: «ابطال «دستورالعمل تعرفه خدمات سرپایی دارویی در داروخانه دولتی و خصوصی» مصوب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال میگردد.

مدیرکل هیأت عمومی و هیأتهای تخصصی دیوان عدالت اداری - مهدی دربین

تاریخ دادنامه: ۸/۱۱/۱۳۹۸ شماره دادنامه: ۳۰۹۶ شماره پرونده: ۹۸۰۳۸۰۹

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: آقای مصطفی مجاوری

موضوع شکایت و خواسته: ابطال «دستورالعمل تعرفه خدمات سرپایی دارویی در داروخانه‌های دولتی و خصوصی» مصوب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که طی شماره ۱۰۱/۱۲/۱۳۹۷ ۲۶/۱۲/۴۰۳۳/د توسط مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به رئيس سازمان غذا و دارو برای اجرا ابلاغ شده است.

گردش کار: الف - آقای مصطفی مجاوری به موجب شکایت نامه‌ای اعلام کرده است که:

«ریاست محترم دیوان عدالت اداری

سلام علیکم

احتراماً به استحضار می‌رساند با توجه به اینکه مطابق آراء هیأت عمومی از جمله رأی شماره ۶۸۲ - ۱۶/۴/۱۳۹۳ دریافت تعرفه حق فنی یا خدمات دارویی از ناحیه داروخانه‌ها به ازای هر نسخه مغایر قانون اعلام و ابطالشده است و در متن رأی فوق در قسمت ثانیاً صراحتاً ذکر شده که بند ۱۵ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۷ ناظر بر تعیین مبانی محاسبه هزینه‌های خدمات تشخیص، درمان و دارویی و بهزیستی به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و تعیین مبانی غیر از تجویز تعیین مبالغی تحت عنوان تعرفه خدمات حرفه‌ای یا فنی داروسازان می‌باشد. با این وصف وزیر بهداشت به موجب ابلاغیه‌ای در تاریخ ۲۷/۱۲/۱۳۹۷ و به استناد همان قانون (بند ۱۵ ماده ۱ مرقوم) به داروخانه‌ها اجازه داده است که مبلغی تحت عنوان تعرفه خدمات دارویی یعنی همان حق فنی برخلاف صريح آراء قبلی هیأت عمومی از جمله رأی شماره ۶۸۲ - ۱۷/۴/۱۳۹۳ این بار به ازای هر قلم دارو از بیماران دریافت شود، بنابراین مراتب به حضور تقدیم تا چنانچه موضوع مشمول ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری بوده و قابل طرح در هیأت عمومی به صورت فوق العاده در اولین جلسه می‌باشد دستور فرمایید موضوع در هیأت عمومی مطرح شود در ضمن اصل ابلاغیه در دسترس نبوده که لازم است از ناحیه اداره کل هیأت عمومی از وزارت بهداشت مطالبه شود.»

ب - مفاد آراء شماره ۱۷/۴/۱۳۹۳ - ۶۸۲ و ۳/۱۳۸۸ - ۱۹۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به قرار زیر است:

۱- ب: رأى شماره ۱۷/۴/۱۳۹۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

مطابق ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ مقرر شده است چنانچه مصوبه‌ای در هیأت عمومی ابطال شود، رعایت مفاد رأى هیأت عمومی در تصویبات بعدی الزامی است و به موجب رأى شماره ۱۹۹ - ۳/۱۳۸۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مصوبه شماره ۷/۱۸۵۸ ت/۱۳۸۳ - ۹/۱۲/۱۳۸۳ هیأت وزیران در تعیین تعریف حق فنی ارائه دارو در داروخانه‌ها به لحاظ این که مغایر ماده ۸ قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب سال ۱۳۷۳ است ابطال شده است، بنابراین رعایت مفاد رأى هیأت عمومی در تصویبات بعدی هیأت وزیران الزامی بوده است. نظر به این که در ردیفهای الف و ب بند ۴ مصوبه شماره ۲۱۴۶۳ ت/۰۵۰۳ - ۳۰/۲/۱۳۹۳ هیأت وزیران، با تلقی تکالیف مسئول فنی داروخانه‌ها در زمرة امور تشخیصی و درمانی، تعریف خدمات حرفه‌ای داروسازان تصویب شده است به جهت این که اولاً: بندھای مذکور مغایر مفاد رأى شماره ۱۹۹ - ۳/۱۳۸۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری می‌باشد. ثانياً: بند ۱۵ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷، ناظر بر تعیین مبانی محاسبه هزینه‌های خدمات تشخیصی، درمانی و دارویی و بهزیستی به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و تعیین مبانی غیر از تجویز تعیین مبالغی تحت عنوان تعریف خدمات حرفه‌ای یا فنی داروسازان می‌باشد. ثالثاً: در بند هـ ماده ۲۸ قانون برنامه پنجساله توسعه جمهوری اسلامی ایران که مبنای صدور مصوبه مورد اعتراض می‌باشد تعیین تعریف سلامت صرفاً برای ارائه‌دهندگان خدمات بهداشت، درمان و تشخیص مورد حکم قرار گرفته است و راجع به تعیین تعریف اخذ مبالغی به عنوان حق فنی یا خدمات حرفه‌ای توسط داروخانه‌ها که خدمات آنها از مصاديق خدمات تشخیصی، درمانی محسوب نمی‌شود متنضم حکمی نیست. ضمن این که طبق ماده ۲۲۶ قانون برنامه پنجم مورد اشاره «احکام قوانین و مقرراتی که لغو یا اصلاح آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است در صورت مغایرت با احکام این قانون در طول برنامه موقوف الاجرا» قلمداد شده است. بنا به مراتب، مقرر مورد اعتراض مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.»

۲- ب: رأى شماره ۱۹۹ - ۳/۱۳۸۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

حکم مقرر در ماده ۸ قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳ مصرح در تعیین تعریف خدمات تشخیصی و درمانی بر اساس ضوابط قانونی مربوط است. نظر به اینکه وظایف و مسئولیت‌های قانونی مسئول فنی داروخانه از مصاديق خدمات تشخیصی و درمانی محسوب نمی‌شود، بنابر این مصوبه شماره ۷/۱۸۵۸ ت/۱۳۸۳ - ۹/۱۲/۱۳۸۳ هیأت وزیران که تکالیف مسئول فنی داروخانه را در زمرة امور تشخیصی و درمانی قلمداد کرده و آنان را در قبال ارائه دارو ذیحق به دریافت مبلغ مشخصی به عنوان حق ارائه خدمات فنی اعلام داشته اند، بلحاظ عدم انطباق با مصاديق مقرر در ماده ۸ قانون مذکور خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می‌شود و با استناد به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ ابطال می‌شود.»

ج: متن دستورالعمل مورد اعتراض که طی شماره ۱۰۱/۱۲/۱۳۹۷ - ۴۰۳۳/۱۰۱ ابلاغ شده است به قرار زیر می‌باشد:

«دستورالعمل تعریف خدمات سرپایی دارویی در داروخانه‌های دولتی و خصوصی

به استناد بند ۱۵ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷، تعریف خدمات سرپایی دارویی در داروخانه‌های دولتی و خصوصی به شرح زیر تعیین و ابلاغ می‌شود:

۱- تعریف خدمات دارویی به ازای هر قلم دارو در نسخه، معادل ۰/۸ کای حرفه‌ای خدمات تشخیص و درمانی تعیین می‌شود. این تعریف تا سقف ۲ قلم دارو در هر نسخه قابل دریافت می‌باشد در شب و ایام تعطیل ۱۰ درصد به آن اضافه می‌شود.

۲- تعریف خدمات دارویی برای داروهای بدون نسخه (OTC) به ازای هر قلم دارو معادل ۰/۱۵ کای حرفه‌ای خدمات تشخیصی و درمانی تعیین می‌شود. این مبلغ تا سقف ۳ قلم دارو بدون نسخه برای هر بیمار قابل دریافت می‌باشد.

محاسبه تعریف خدمات دارویی در بخش خصوصی بر مبنای کای بخش خصوصی و در بخش دولتی بر مبنای کای بخش دولتی خواهد بود. کلیه داروخانه‌ها ملزم به رعایت این دستورالعمل بوده و دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی سراسر کشور بر حسن انجام آن نظارت خواهند نمود. - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۱/۱۱/۱۳۹۸ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان و با حضور نماینده معرفی شده تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأى مبادرت کرده است.

رأى هیأت عمومی

مطابق ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ مقرر شده است: چنانچه مصوبه‌ای در هیأت عمومی ابطال شود مراجع مربوط موقوف شده تشریف می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در آراء متعدد از جمله آراء شماره ۶۸۲ - ۱۶/۴/۱۳۹۳ و ۱۶/۴/۱۳۸۸ - ۱۹۹ مصوبات ناظر بر تعیین تعریف حق فنی داروخانه‌ها و یا تعریف ارائه خدمات دارویی را ابطال کرده است، بنابراین مراجعت می‌باشد آرای هیأت عمومی را در تصویبات بعدی خود رعایت می‌کردند. نظر به اینکه وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۷ «دستورالعمل تعریف خدمات سرپایی دارویی در داروخانه‌های دولتی و خصوصی» را وضع کرده است و بیش از این به شرح آراء فوق الذکر هیأت عمومی تعیین تعریف حق فنی داروخانه‌ها و یا تعریف ارائه خدمات دارویی و یا عنوانی مشابه مغایر قانون تشخیص و ابطال شده است، بنابراین مصوبه مورد اعتراض مبنی بر «دستورالعمل تعریف خدمات سرپایی دارویی در داروخانه‌های دولتی و غیردولتی» به علت مغایرت با آراء هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۹۲ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

شماره: ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳
پیوست: ندارد

ریاست محترم دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور

موضوع: لزوم نظارت دقیق بر اجرای ابلاغ شرح وظایف مسئول فنی در داروخانه

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه های شماره ۶۵۵/۵۷۴۱۲ به تاریخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۷ و ۶۵۵/۱۱۶۸۹۶ به تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲ به استحضار می رسانند با توجه به اهمیت نقش مسئول فنی داروخانه در کنترل علمی نسخ به لحاظ عوارض، تداخلات، مواد منع مصرف، مسمومیت های دارویی و خطرات تهدید کننده حیات ناشی از مصرف نادرست برخی داروها، همچنین اهمیت نظارت مسئول فنی در رابطه با تحويل داروهای بدون نسخه در داروخانه، و لزوم نظارت کامل مسئول فنی داروخانه در زمان تحويل این دسته از داروها و همچنین الزامات قانونی، موارد ذیل به عنوان شرح وظایف مسئول فنی در داروخانه جهت اجرا و نظارت کامل و دقیق در بازرگانی ها ابلاغ می گردد.

- (۱) حضور فعال در داروخانه در ساعت تعیین شده طبق پروانه مسئول فنی به نحوی که هویت وی هم به لحاظ پوشش ظاهری و هم به لحاظ محل استقرار برای مراجعه کننده قابل شناسایی بوده و در دسترس باشد.
- (۲) کنترل نسخ و ارائه داروهای تجویز شده به بیماران طبق ضوابط و امضاء و ممهور نمودن نسخ
- (۳) ارائه خدمت در داروخانه در همه جنبه‌ها با التزام به رفتار حرفه‌ای و رعایت اخلاق داروسازی
- (۴) بررسی اخلاقی، قانونی و علمی نسخ ارائه شده با بکارگیری بانک‌های اطلاعاتی به روز و برخط
- (۵) حصول اطمینان از اصالت کالای عرضه شده به بیمار و پیشگیری از عرضه اقلام قاچاق، تقلبی و غیر مجاز و نظارت بر تامین فرآورده‌های سلامت از زنجیره قانونی تامین آنها
- (۶) ارائه اطلاعات دارویی و افزایش آگاهی بیمار در خصوص داروها
- (۷) بررسی و شناسایی و جداسازی اقلام غیرقابل فروش در داروخانه و نظارت بر انبارش و امحاء مناسب آنها
- (۸) ساخت، ترکیب و آماده سازی داروها با رعایت اصول علمی داروسازی و مطابق با ضوابط و استانداردهای ابلاغی
- (۹) افزایش آگاهی و دانش تیم سلامت در خصوص داروهای نوین، اشکال جدید دارویی و تجهیزات استفاده از دارو و ملزمات پزشکی و نحوه مصرف منطقی آنها با ارائه اطلاعات و آموزش‌های لازم
- (۱۰) ارائه و آموزش مصرف علمی و منطقی فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل‌های تغذیه‌ای و ورزشی و کمک به ارتقای سطح سلامت جامعه

تهران رو بروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، نبش خیابان شهید وحید نظری، سازمان غذا و دارو

تلفن: ۹۰۶-۶۶۴۶۷۲۶۸ - نمبر: ۱۳۱۴۷۱۵۳۱۱ کد پستی:

شماره: ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳
پیوست: ندارد

- (۱۱) ارائه آموزش های لازم در خصوص عوامل خطر و بیماری زا در اصلاح سبک زندگی و کمک به پیشگیری از بیماری ها
- (۱۲) مشارکت در برنامه های غربالگری و آموزش روش های پیشگیری و اجتناب از بیماری
- (۱۳) مشارکت در برنامه های غربالگری و ارجاع بیمار به پزشک به منظور ایجاد امکان تشخیص زود هنگام بیماری
- (۱۴) ارائه آموزش های لازم به منظور پیشگیری از آسیب های مرتبط و عود بیماری
- (۱۵) پایش بیماری های غیر واگیر طبق استانداردهای ابلاغی به منظور کمک به بهبود سلامت بیمار
- (۱۶) انجام واکسیناسیون مطابق با ضوابط و استانداردهای ابلاغی و ایفای نقش موثر در پیشگیری و ارتقای سطح سلامت جامعه
- (۱۷) انجام تست های تشخیصی سریع در داروخانه با هزینه اثربخشی بالاتر
- (۱۸) ایفای نقش موثر به عنوان عضوی از تیم سلامت پزشک خانواده در ارائه ایمن خدمات سلامت سطح یک و در نظام ارجاع
- (۱۹) تنظیم برنامه ارتقاء شیوه زندگی به منظور ارتقای کیفیت زندگی بیمار با شناسایی نیازهای دارویی هر بیمار با توجه به خصوصیات فردی وی
- (۲۰) ارائه خدمات دارویی، مشاوره ای و آموزش های لازم در بستر سامانه پرونده الکترونیک سلامت و سایر سامانه های مرتبط وزارت بهداشت همگام با توسعه فن آوری های حوزه سلامت
- (۲۱) سازگاری و تبعیت بیشتر بیمار در فرآیند درمان با مشارکت داروساز در تعامل موثر با پزشک و بیمار از طریق فرآیندهای تصمیم گیری مشارکت گرا و بررسی میزان همکاری بیمار در اجرای برنامه دارودرمانی و شناسایی موانع آن
- (۲۲) درمان ناخوشی های جزئی با استفاده از داروهای بدون نیاز به نسخه (OTC) و هدایت جامعه از درمان خودسرانه به سمت خود مراقبتی با مدیریت صحیح و به موقع این ناخوشی ها
- (۲۳) پیشگیری از خطاهای دارو پزشکی و کاهش هزینه های درمانی با تنظیم برنامه دارو درمانی و بررسی رژیم دارویی بیمار
- (۲۴) کمک به ارتقای ایمنی بیمار و ایمنی دارویی با تبعیت از پروتکل ها و گایدلاین های دارویی و بالینی، ارسال سریع و به موقع گزارش عوارض ناخواسته دارویی و سایر فرآورده های سلامت و آموزش کافی مرتبط به بیماران

تهران روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، نبش خیابان شهید وحید نظری، سازمان غذا و دارو

تلفن: ۹۰۹-۶۶۴۶۷۲۶۸ - نمبر: ۱۳۱۴۷۱۵۳۱۱ کد پستی:

شماره: ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳
پیوست: ندارد

(۲۵) کمک به مصرف منطقی دارو و حفظ محیط زیست با بررسی و ساماندهی داروهای موجود در منازل و املاع مناسب و صحیح آنها در صورت نیاز مطابق با استانداردهای ابلاغی

(۲۶) انجام تلفیق دارویی، ارتقای مصرف منطقی دارو و کنترل تداخلات دارویی

(۲۷) همکاری با سازمان و دانشگاه و مشارکت موثر در مطالعات فارماکوآپیدمیولوژی و در برنامه های آموزش حرفه ای و اجتماعی که به منظور ارتقاء سلامت بیمار توسط این نهاد ها برنامه ریزی می شود.

(۲۸) ارائه کمک های اولیه در صورت نیاز و درخواست بیمار

(۲۹) انجام بسته بندی مجدد و درج اطلاعات دارو، بیمار و پزشک معالج در بسته بندی جدید به نحوی که نوع دارو، شرایط نگهداری، عوارض جانبی، هشدارها و نحوه مصرف دارو برای بیمار کاملا مشخص باشد.

همچنین رعایت موارد ذیل در هنگام ارائه دارو و خدمات مرتبط در داروخانه ها الزامی بوده و می بایست در هنگام بازرگانی ها مد نظر قرار گرفته و در صورت عدم رعایت با داروخانه برخورد قانونی صورت پذیرد

۱. عرضه کلیه نسخ دارویی بیمه و غیر بیمه: کلیه نسخ بیمه ای و آزاد در زمان تحویل دارو به بیمار، باید توسط مسئول فنی داروخانه مهر و امضا گردد.

۲. عرضه کلیه داروهای بدون نیاز به نسخه: مشخصات بیمار شامل نام و نام خانوادگی و شماره ملی باید ثبت گردد و با مهر و امضا مسئول فنی داروخانه و نظارت ایشان، دارو تحویل داده شود.

۳. عرضه نسخ الکترونیک: در خصوص این دسته از نسخ، داروخانه ها باید هر چه سریعتر برای دریافت امضا الکترونیک از سازمان نظام پزشکی اقدام کنند. تمام نسخ الکترونیک باید به امضا الکترونیک مسئول فنی داروخانه برسد. مسئولین فنی داروخانه ها موظفند تا زمان دریافت امضا الکترونیک، در صورت ثبت نسخه الکترونیک، اگر در قالب برگه دفترچه می باشد، در زمان تحویل دارو حتما آن را مهر و امضا کنند. در صورتیکه نسخه الکترونیک در سرنسخه پزشک می باشد، در زمان تحویل دارو نسخه پزشک و یا پرینت نسخه ثبت شده در سیستم را مهر و امضا کنند.

شماره: ۶۵۵/۱۱۷۱۶۶
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۱۳
پیوست: ندارد

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان
و آموزش پزشکی

۴. **جداسازی مسئول فنی داروخانه از سایر پرسنل:** مسئول فنی داروخانه باید قابل تشخیص از سایر پرسنل داروخانه باشد. مسئولین فنی باید ملبس به روپوش سفید با اتیکت مشخص باشند و محل حضور ایشان در داروخانه با نصب تابلو مشخص شده باشد.

۵. **تغییر رنگ لباس پرسنل داروخانه:** با توجه به اینکه در نظر است از ابتدا سال ۱۴۰۰، جهت تشخیص راحت تر مسئول فنی داروخانه از سایر پرسنل توسط مراجعین، رنگ لباس پرسنل تغییر نماید لذا مقتضی است ترتیبی اتخاذ گردد تا با هماهنگی انجمن داروسازان ایران و شعب آن در این خصوص اطلاع رسانی و اقدام لازم انجام پذیرد.

دکتر محمد رضا شاه ساز
معاون وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو

رونوشت :

جناب آقای دکتر سعید نمکی وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: جهت استحضار
جناب آقای دکتر محمدرضا ظفرقندی رئیس محترم سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران: جهت استحضار
جناب آقای دکتر حسینعلی شهریاری رئیس محترم کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی: جهت استحضار
جناب آقای دکتر سید جلیل میرمحمدی مبتدی عضو محترم کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی: جهت استحضار
جناب آقای دکتر عبدالحسین روح الامین عضو محترم کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی : جهت استحضار
کلیه معاونین محترم غذا و داروی دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور
جناب آقای دکتر صانعی فرد سرپرست محترم امور مجلس
سرکار خانم دکتر محمدحسینی سرپرست محترم دفتر نظارت و پایش مصرف فرآورده های سلامت
جناب آقای دکتر محمدی مدیر کل محترم امور دارو و مواد تحت کنترل
جناب آقای دکتر قمبری محمدی مدیر کل محترم دفتر بازرگانی و رسیدگی به شکایات سازمان غذا و دارو
جناب آقای دکتر ضیاء رئیس محترم انجمن داروسازان ایران: جهت استحضار

تهران روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، نبش خیابان شهید وحید نظری، سازمان غذا و دارو
تلفن: ۹۰۶-۶۶۴۶۷۲۶۸ - نمبر: ۱۳۱۴۷۱۵۳۱۱ کد پستی:

شماره: ۶۵۵/۵۷۴۱۲
تاریخ: ۱۳۹۹/۰۶/۱۷
پیوست: ندارد

رئیس محترم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور

موضوع: ابلاغ مبانی محاسبه هزینه های خدمات دارویی

با سلام،

با احترام، با عنایت به تفویض اختیار بند ۱۵ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در بخش خدمات دارویی از سوی مقام عالی وزارت به رئیس سازمان غذا و دارو و با عنایت به دادنامه شماره ۳۰۹۶ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۸ دیوان محترم عدالت اداری در خصوص دستورالعمل تعریف خدمات دارویی که در آن بند ۱۵ ماده یک قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷، ناظر بر تعیین مبانی محاسبه هزینه های خدمات تشخیصی، درمانی، دارویی و بهزیستی به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام شده است؛ و به استناد آیین نامه اجرائی وظایف و صلاحیت داروسازان شاغل در داروخانه موضوع ماده واحده قانون چگونگی تعیین وظایف و صلاحیت شاغلان حرف پزشکی و وابسته به آن مصوب ۱۳۷۶/۸/۷ که پس از تایید در شورای عالی نظام پزشکی، به تایید وزیر محترم وقت رسیده و توسط ریاست وقت سازمان غذا و دارو در تاریخ ۱۳۹۷/۶/۱۷ به کلیه معاونین غذا و دارو سراسر کشور ابلاغ شده است، مبانی محاسبه هزینه های خدمات دارویی با توجه به توانمندیهای داروسازان در سطوح مختلف تخصصی به شرح جدول زیر تعیین می گردد.

جدول مبانی محاسبه هزینه های خدمات تشخیصی، درمانی، دارویی

صاحب صلاحیت ارائه خدمت	مبانی ارائه خدمت	عنوان خدمت
متخصص داروسازی بالینی	به درخواست پزشک معالج و حضور رو در روی متخصص داروسازی بالینی بر بالین بیمار، ارزیابی درمان دارویی بیمار بر اساس شرایط بالینی و ارائه مشاوره و انجام مداخلات و ثبت آن در پرونده بیمار	خدمات مدیریت و مشاوره درمان دارویی بیمار بستری
متخصص داروسازی بالینی	محاسبه، ترکیب بندی و آماده سازی محلول های تزریقی تغذیه ای تحت هود لامینرفلو یا اتاق تمیز بر اساس وضعیت متابولیکی بیمار، به ازای هر دوره درمان پنج روزه به روش های گوناگون (پمپ و بدون پمپ)	تدوین، نظارت و فرمولاسیون حمایت های تغذیه ای تزریقی محیطی (PPN)
متخصص داروسازی بالینی	محاسبه، ترکیب بندی، آماده سازی محلول های تزریقی تغذیه ای ای تحت هود لامینرفلو یا اتاق تمیز بر اساس وضعیت متابولیکی بیمار، برای هر دوره درمان	تدوین، نظارت و فرمولاسیون حمایت های تغذیه ای وریدی (TPN)

متخصص داروسازی بالینی	نظرارت بر انطباق نسخ با Order پزشک در پرونده، به ازای هر روز بستری با رعایت استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	مدیریت خدمات دارویی و کنترل نسخ داروهای تجویزی برای بیماران بستری
داروساز با گذراندن دوره آموزشی داروساز بیمارستانی		
متخصص داروسازی بالینی	اخذ شرح حال دارویی و مرور سابقه دارویی بیمار در هنگام بستری یا ترجیص از بیمارستان و ثبت آن در پرونده بیمار بر اساس استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تلفیق دارویی برای بیماران بستری
داروساز با گذراندن دوره مصوب داروساز بیمارستانی یا دوره مصوب تلفیق دارویی		
متخصص داروسازی بالینی	محاسبه، ترکیب بندی، آماده سازی محلول های تزریقی سایتو توکسیک تحت هود لامینرفلو یا اتاق تمیز با رعایت استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	آماده سازی محلول های تزریقی شیمی درمانی (حجیم و غیرحجیم) (
داروساز با گذراندن دوره مصوب انکولوژی فارماسی		Cytotoxic drugs compounding (در بخش سرپایی یا بستری)
*داروساز واجد شرایط	ارزیابی وضعیت بیماران کاندید دریافت واکسن و ارائه خدمات تزریق واکسن با رعایت استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	تزریق واکسن های قابل فروش و ارائه در داروخانه
*داروساز واجد شرایط	شرح حال گیری، ارزیابی وضعیت بیمار سرپایی بر اساس علائم و نشانهها، توصیه دارویی BTC یا ارجاع به پزشک و مستندسازی اقدامات با رعایت استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	مدیریت دارویی ناخوشی های جزئی (Minor ailments) با استفاده از داروهای بدون نیاز به نسخه، به تشخیص داروساز (BTC)
*داروساز واجد شرایط	کنترل اندیکاسیون، و کونتراندیکاسیون مصرف دارو توسط بیمار و ارائه دستور مصرف صحیح دارو با رعایت استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ازای هر قلم دارو تا حداقل سه قلم دارو در هر مراجعه	مدیریت خدمات دارویی برای داروهای بدون نیاز به نسخه ، به درخواست بیمار (OTC)
*داروساز واجد شرایط	ارزیابی و شفاف سازی دستورات مصرف، ویا تداخلات ویا عوارض دارویی مهم (بر حسب احتمال بروز بالقوه آنها در بیمار) و ارائه توصیه در خصوص اقلام دارویی تجویز شده، به ازای هر قلم دارو در نسخه تا حداقل سه قلم دارو در	خدمات دارویی نسخ سرپایی

	نسخه	
*داروساز واجد شرایط	شامل هریک از خدمات زیر: - تشکیل پرونده دارویی - پذیرش، ثبت و نسخه پیچی نسخ در بستر الکترونیک به ازای هر قلم دارو در نسخه - مستندسازی هریک از خدمات ارائه شده در داروخانه	مستند سازی خدمات دارویی
*داروساز واجد شرایط	ارائه خدمت فرمولاسیون با رعایت اصول فارماسیوتیکس جالینوسی و با رعایت استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و برابر تبصره ۵ ماده ۲۴ آئین نامه تاسیس داروخانه ها	مدیریت خدمات دارویی برای داروهای ترکیبی، به ازای هر قلم دارو
*داروساز واجد شرایط	اخذ شرح حال دارویی و بالینی از بیمار، بررسی عادات غذایی و شیوه زندگی، ارزیابی تداخلات و عوارض کلیه داروهای مصرفی بیمار و پاسخ به سوالات داروئی بیمار یا خانوode او هر ده دقیقه	خدمات مشاوره دارویی به بیمار یا خانوade او به صورت حضوری در صورت تقاضای بیمار یا خانواده وی
*داروساز واجد شرایط	ارائه خدمات دارویی حضوری در منزل بیمار، اخذ شرح حال دارویی و بالینی از بیمار، ارزیابی تست های آزمایشگاهی (در صورت لزوم)، ارزیابی تداخلات و عوارض کلیه داروهای مصرفی بیمار اعم از داروهای نسخه ای و بدون نسخه، گیاهی یا طبیعی و طراحی برنامه دارویی برای بیمار همراه با ارائه توصیه های دارویی و غیر دارویی لازم به زبان ساده	خدمات مشاوره دارویی و برنامه دارودرمانی در منزل با درخواست بیمار یا خانواده وی
*داروساز واجد شرایط	اخذ شرح حال دارویی و بالینی از بیمار، ارزیابی تداخلات و عوارض کلیه داروهای مصرفی بیمار و پاسخ به سوالات داروئی پزشک معالج و بیمار هر ده دقیقه	خدمات مشاوره دارویی به بیمار یا خانواده وی به صورت برخط (On line) یا تلفنی در صورت تقاضای بیمار یا خانواده وی
*داروساز واجد شرایط	شرح حال گیری، کنترل علائم بیمار پیگیری برنامه دارویی، ارائه توصیه دارویی، یا ارجاع به پزشک در موارد ضروری و مستندسازی اقدامات با رعایت استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشک	مدیریت دارویی بیماریهای مزمن (دیابت- فشارخون و .....) و وضعیت های پرخطر (بارداری نارسایی های کبد و کلیه و.....)

شماره: ۶۵۵/۵۷۴۱۲
تاریخ: ۱۳۹۹/۰۶/۱۷
پیوست: ندارد

*لازم به توضیح است که منظور از داروساز واجد شرایط داروسازی است که صلاحیت حرفه‌ای او در معاونت غذا و دارو دانشگاه/دانشکده های علوم پزشکی سراسر کشور تایید شده باشد.

دکتر محمد رضا شافعی ساز
معاون وزیر و رئیس سازمان غذا و دارو

رونوشت :

جناب آقای دکتر محمد رضا ظفر قندی رئیس محترم سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر سید حسین داوودی مشاور محترم وزیر و مدیر کل حوزه وزارتی

جناب آقای مهندس موهبتی معاون محترم حقوقی، مجلس و امور استان ها

جناب آقای دکتر قاسم جان بابایی معاون محترم درمان

جناب آقای دکتر علیرضا رئیسی معاون محترم بهداشت

جناب آقای دکتر محمدحسین حیدری مدیر کل محترم دفتر بازرگانی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات و دبیر کمیته نظارت و بررسی خریدهای ضروری ستاد مقابله با کرونا

جناب آقای دکتر نامدار عبداللهیان رئیس محترم مرکز حراست وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

جناب آقای دکتر رضوی دبیر و رئیس محترم دبیرخانه شورای عالی بیمه سلامت

جناب آقای دکتر ضیاء رئیس محترم انجمن داروسازان ایران

جناب آقای دکتر جمشید سلام زاده رئیس محترم انجمن متخصصین داروسازی بالینی ایران

جناب آقای دکتر خوئی دبیر محترم انجمن علمی داروسازان ایران

جناب آقای دکتر محمدی مدیر کل محترم امور دارو و مواد تحت کنترل

سرکار خانم دکتر خیراندیش مدیر کل محترم دفتر نظارت و پایش مصرف فرآورده های سلامت

جناب آقای دکتر قمبری محمدی سرپرست محترم دفتر بازرگانی و رسیدگی به شکایات سازمان غذا و دارو

جناب آقای دکتر شجاع فرد مدیر کل محترم حراست سازمان غذا و دارو

کلیه معاونین محترم غذا و داروی دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور

تهران رو بروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، نبش خیابان شهید وحید نظری، سازمان غذا و دارو

تلفن: ۹۰۶-۶۶۴۶۷۲۶۸ - نمبر: ۱۳۱۴۷۱۵۳۱۱ کد پستی: